

ЕМОЦІЙНИЙ ІНТЕЛЕКТ ЯК ЧИННИК МЕДІАСТІЙКОСТІ ЮНАКІВ У СИТУАЦІЯХ ІНФОРМАЦІЙНОГО ПЕРЕВАНТАЖЕННЯ ПІД ЧАС ВІЙНИ

Порпуліт О. О.

кандидат філологічних наук, доцент,
доцент кафедри соціальної психології
Одеського національного університету імені І. І. Мечникова
ORCID ID: 0000-0002-5118-305X

Мета дослідження – вивчити вплив емоційного інтелекту на медіастійкість підлітків чоловічої статі за умов інформаційного перевантаження, що особливо актуально в контексті воєнного конфлікту в Україні. Дослідження зосереджено на взаємодії трьох психологічних конструктів – емоційного інтелекту, психологічної резильєнтності та медіастійкості – як ключових факторів адаптивного функціонування в насиченому інформаційному середовищі.

Вибірку становлять 84 підлітки віком 15–17 років, що характеризуються інтенсивним споживанням медіаконтенту та культурними обмеженнями щодо прояву емоцій. Емоційний інтелект оцінювали за допомогою TMMS-24, психологічну резильєнтність – CD-RISC-10, а медіастійкість – проксі-версією шкали Proxy-IC, що містить три домени: критичне сприйняття інформації, контроль уваги та емоційну регуляцію.

Результати показали, що емоційна ясність та здатність до емоційного відновлення зменшують вразливість підлітків до емоційно заряджених і потенційно маніпулятивних медіаповідомлень. Кореляційний аналіз виявив значущі зв'язки між компонентами емоційного інтелекту, загальною резильєнтністю та медіастійкістю, причому управління увагою та емоційна регуляція виявилися найбільш вразливими аспектами.

Дослідження демонструє центральну роль емоційного інтелекту та психологічної стійкості у формуванні медіастійкості підлітків в умовах інтенсивного інформаційного впливу.

Ключові слова: емоційний інтелект, психологічна резильєнтність, медіастійкість, підлітки, інформаційне перевантаження.

Porpuliit O. O. Emotional intelligence as a factor in media resilience of young men in situations of information overload during war

This study investigates the influence of emotional intelligence on media resilience among male adolescents under conditions of information overload, which is particularly relevant in the context of the ongoing military conflict in Ukraine. The research focuses on the interaction of three psychological constructs – emotional intelligence, psychological resilience, and media resilience – as key factors enabling adaptive functioning in information-rich environments.

The sample included 84 adolescents aged 15–17, characterized by intensive media consumption and cultural constraints regarding emotional expression. Emotional intelligence was measured using the TMMS-24, psychological resilience with the CD-RISC-10, and media resilience with a proxy version of the Proxy-IC scale, encompassing three domains: critical information appraisal, attention control, and emotional regulation.

Findings indicated that emotional clarity and the ability to recover effectively reduce adolescents' vulnerability to emotionally charged and potentially manipulative media content. Correlational analysis revealed significant associations between components of emotional intelligence, overall resilience, and media resilience, with attention control and emotional regulation identified as the most vulnerable dimensions.

The study highlights the central role of emotional intelligence and psychological resilience in shaping adolescents' media resilience under intensive information exposure, emphasizing the importance of these constructs for adaptive functioning in high-stress media environments.

Keywords: emotional intelligence, psychological resilience, media resilience, adolescents, information overload.

Вступ. У контексті повномасштабної війни в Україні інформаційне середовище характеризується підвищеною інтенсивністю, фрагментарністю та емоційною насиченістю, що зумовлює посилення психологічних ризиків для підліткової аудиторії. Зарубіжні роботи з психології медіавпливів [14; 16] засвідчують, що інформаційне перевантаження та повторювані стресогенні повідомлення підвищують рівень тривожності, знижують когнітивний контроль і сприяють використанню автоматизованих, поверхневих стратегій обробки інформації. У воєнних умовах ці ефекти посилюються через надмірну емоційність медіаконтенту, що підкреслюють українські дослідники воєнної комунікації та інформаційної психології.

Вивчення психологічних механізмів медіастійкості потребує аналізу кількох ключових наукових напрямів. Першим із них є дослідження емоційного інтелекту (далі – ЕІ). У роботах Р. Salovey та J. Mayer [20] ЕІ визначено як здатність ідентифікувати, інтерпретувати та регулювати емоції в процесі ухвалення рішень. Розширена модель Д. Goleman [12] трактує ЕІ як сукупність емоційних і соціальних компетентностей, що забезпечують адаптивну поведінку та саморегуляцію. Подальші емпіричні дослідження [8; 17] демонструють, що високий рівень ЕІ корелює зі стресостійкістю, емоційною гнучкістю та зниженням чутливості до тривожних стимулів, що особливо актуально для підлітків у кризових ситуаціях.

Гендерні аспекти ЕІ також стали предметом міжкультурних досліджень. Зокрема, роботи N. Brody [9], C. Fischer, M. Kret, J. Broekens [11] та M. Ciarrochi [10] підтверджують, що відмінності в показниках ЕІ можуть бути пов'язані із соціально-рольовими очікуваннями, а не з біологічними чинниками. Українські автори [5] підкреслюють, що андрогінний тип гендерної ідентичності асоціюється з підвищеною емоційною пластичністю та розвиненими навичками емоційної саморегуляції, що робить цей тип особливо релевантним у контексті формування медіастійкості юнаків.

Другим вагомим напрямом є дослідження медіаграмотності та інформаційної компетентності. Модель критичного мислення в медіаконтексті, запропонована R. Hobbs [13], розглядає медіаграмотність як набір когнітивних умінь

аналізувати структуру медіаповідомлень, ідентифікувати маніпулятивні техніки та оцінювати достовірність джерел. У подальших емпіричних дослідженнях [7; 18] наголошено, що розвиток медіааналітичних навичок є ключовим чинником зниження вразливості до дезінформації.

Паралельно у вітчизняній науковій літературі розробляють підходи до визначення медіаграмотності як базового когнітивного підґрунтя інформаційної стійкості. В. Іванов трактує медіаграмотність як сукупність умінь критично інтерпретувати медіаповідомлення, усвідомлювати механізми медіавпливу та відповідально взаємодіяти із цифровим середовищем [2]. Розширені підходи, представлені в працях К. Шворак та І. Карпик, містять поняття медіагігієни та медіаіммунітету, що відображають здатність особистості протидіяти навіюванню, дезінформації та маніпуляціям [6]. О. Ільченко [3] та О. Волошенюк [4] акцентують на необхідності поєднання когнітивних навичок аналізу медіатекстів із розумінням символічних кодів, ідеологічної зумовленості медіапродукції та принципів критичного осмислення інформації.

У фокусі окресленого наукового напрямку особливу роль відіграє поняття медіастійкості. У працях Н. Бондаренко медіастійкість розглядається як здатність особистості підтримувати критичність мислення та раціональні моделі оцінювання інформації в умовах фрагментарного цифрового сприймання, «кліповості» мислення та зниження інтересу до рефлексивного читання. Дослідниця підкреслює, що сучасному суспільству необхідні «технологічні й медіаграмотні, медіастійкі, креативні» особистості [1, с. 16], здатні протидіяти деструктивним впливам та зберігати когнітивну послідовність. Так, медіастійкість розглядається як інтегративний конструкт, що поєднує когнітивні вміння медіаграмотності з психологічними характеристиками – насамперед емоційною саморегуляцією, рефлексивністю та гнучкістю.

Третім важливим блоком для теоретичного підґрунтя медіастійкості є концепт резильєнтності. У класичних працях А. Masten [15], М. Rutter [19], S. Zimmerman [21] резильєнтність визначається як здатність людини підтримувати адаптивне функціонування навіть

за умов хронічного стресу та непередбачуваних загроз. У межах психології екстремальних ситуацій зазначається, що резильєнтність ґрунтується на поєднанні індивідуальних саморегуляційних ресурсів, ефективних копінг-стратегій та соціального підтримувального середовища. В умовах воєнної комунікації ці механізми сприяють збереженню когнітивної цілісності та підвищують стійкість до інформаційно-психологічних впливів.

Так, аналіз сучасних наукових досліджень свідчить, що медіастійкість постає як багатовимірний психологічний конструкт, який інтегрує такі ключові компоненти, як емоційний інтелект, медіаграмотність та резильєнтність. Синергія цих складників визначає здатність підлітків адаптивно функціонувати в умовах високого інформаційного та емоційного навантаження, ефективно протидіяти дезінформації і зберігати когнітивну цілісність у стресогенному медіапросторі.

Урахування специфіки юнацького віку та інтенсивності медіаспоживання серед хлопців-підлітків підкреслює актуальність дослідження саме цієї групи. Їхня потенційно нижча емоційна рефлексивність, а також культурні та соціальні обмеження щодо прояву емоцій зумовлюють підвищену вразливість до інформаційного перевантаження. У воєнних умовах, коли медіапростір насичений емоційно зарядженими повідомленнями та потенційно маніпулятивним контентом, дослідження механізмів взаємодії емоційного інтелекту та медіастійкості набуває критичного значення для забезпечення психологічної безпеки підлітків та формування ефективних когнітивно-емоційних стратегій поведінки.

Отже, вивчення емоційного інтелекту та медіастійкості в групі підлітків чоловічої статі є науково обґрунтованим, методологічно доцільним і практично актуальним у сучасних українських реаліях, оскільки дає змогу окреслити механізми адаптивної поведінки у високостресових інформаційних умовах.

Мета дослідження – з'ясувати вплив емоційного інтелекту на медіастійкість підлітків в умовах інформаційного перевантаження, характерного для воєнного часу в Україні. Для реалізації поставленої мети визначено такі завдання: оцінити рівень емоцій-

ного інтелекту за допомогою TMMS-24 (Trait Meta-Mood Scale, українська адаптація); виміряти загальну психологічну стійкість із використанням CD-RISC-10 (Connor-Davidson Resilience Scale, українська адаптація); дослідити інформаційну стійкість за допомогою Proxu-IC – короткої дослідницької шкали, що охоплює три ключові аспекти взаємодії з медіа: критичне сприйняття інформації, контроль уваги та емоційну саморегуляцію; проаналізувати кореляційні зв'язки між емоційним інтелектом, резильєнтністю та медіастійкістю; інтерпретувати результати з урахуванням специфіки інформаційного середовища, у якому перебувають підлітки в умовах збройного конфлікту.

Методи та методики дослідження. У дослідженні взяли участь 84 хлопці віком 15–17 років. Вибірка була цілеспрямованою, оскільки підлітки цього віку характеризуються високою інтенсивністю користування соціальними мережами, нижчим рівнем емоційної рефлексивності порівняно з однолітками жіночої статі, частіше демонструють імпульсивні реакції на інформаційні тригери та підвищену емоційну вразливість до воєнних новин і тривожних медіатонів. Урахування цих особливостей робить досліджувану групу потенційно більш вразливою та науково релевантною для оцінки медіастійкості.

Дослідження проводилося у форматі анкетування з індивідуальним введенням кожного інструмента. Учасники заповнювали такі шкали: TMMS-24 (Trait Meta-Mood Scale, українська адаптація) для оцінки трьох компонентів емоційного інтелекту – усвідомлення емоцій, їх регуляції та використання емоцій для мислення і поведінки; CD-RISC-10 (Connor-Davidson Resilience Scale, українська адаптація) для вимірювання загальної психологічної стійкості.

Для оцінки медіастійкості застосовано Proxu-версію шкали інформаційної стійкості (Proxu-IC), яка інтегрує когнітивні та емоційні аспекти взаємодії підлітка з медіапростором. Використання Proxu-інструмента зумовлене відсутністю стандартизованої та адаптованої в Україні шкали медіастійкості, а також потребою швидкого скринінгу здатності підлітків протистояти інформаційному тиску.

Proxu-IC оцінює медіастійкість через три інтегровані блоки, що відображають ключові компоненти адаптивної поведінки в умовах інформаційного переважання. Перший блок спрямований на критичне сприйняття інформації, тобто на здатність підлітка аналізувати джерела, перевіряти достовірність повідомлень і розпізнавати маніпуляції. Наприклад, учасників просили оцінити, як часто вони перевіряють інформацію з різних джерел перед тим, як їй довіряти, або чи помічають вони спроби маніпуляції в медіаповідомленнях. Другий блок, що відповідає за управління увагою, відображає здатність концентруватися на важливому контенті, ігнорувати надмірну або потенційно деструктивну інформацію та контролювати схильність до безперервного перегляду медіа (doomscrolling). У цьому блоці учасників запитували, як часто вони відволікаються на непотрібні повідомлення в соцмережах або чи вдається їм свідомо вимикати інформаційний потік, щоб зосередитися на важливому. Третій блок оцінює емоційну регуляцію, тобто здатність контролювати власні емоційні реакції на медіаповідомлення та уникати паніки чи імпульсивних рішень у відповідь на тривожний або провокаційний контент. Наприклад, учасники оцінювали, як часто вони зберігають спокій, коли бачать тривожні новини, або чи вдається їм не реагувати на провокаційні повідомлення.

Кожен складник оцінювали за 5-бальною шкалою, а результати інтерпретували так: 4,0–5,0 бала відповідало високій медіастійкості; 3,0–3,9 – середній рівень; менш ніж 3,0 – низька медіастійкість та висока вразливість до інформаційного впливу.

Отже, Proxu-IC дала змогу комплексно оцінити медіастійкість підлітків, інтегруючи когнітивні та емоційні компоненти, що забезпечує глибоке розуміння механізмів адаптивної поведінки в сучасному високостресовому інформаційному середовищі та воєнному контексті.

Результати. Оцінка трьох ключових компонентів емоційного інтелекту серед 84 учасників демонструє неоднорідний рівень розвитку емоційної обізнаності, ясності та регуляції.

Emotional Attention ($M = 3,28$, $SD = 0,61$) відображає здатність підлітків помічати власні емоційні стани в момент їх виникнення.

Високий рівень уваги до емоцій зафіксовано в 19 учасників (22,6%), що свідчить про їхню майже постійну здатність усвідомлювати, коли інформація або медіаповідомлення викликає тривогу, неприємні відчуття або емоційне «зачіпання». Ця здатність сприяє розвитку самосвідомості, проте іноді може призводити до емоційного перенавантаження. Серед тих, хто має низький рівень уваги до емоцій (18 учасників, 21,4%), спостерігається недостатня ідентифікація власного емоційного стану, що підвищує вразливість до тривожних та маніпулятивних медіаповідомлень.

Emotional Clarity ($M = 2,94$, $SD = 0,67$) є свідченням спроможності підлітків аналізувати та інтерпретувати власні емоції. 34,6% респондентів продемонстрували низький рівень цього компонента, що означає труднощі в розрізненні страху, тривоги, злості або виснаження – ці стани часто сприймаються як єдине «мені погано». Нерозрізнення емоцій безпосередньо підвищує чутливість до емоційних тригерів у медіапросторі. Високий рівень ясності емоцій (13 учасників, 15,4%) дає змогу підліткам більш ефективно справлятися з емоційним навантаженням, пов'язаним із воєнними новинами, оскільки вони здатні визначати, які саме емоції виникають і що їх провокує.

Emotional Repair ($M = 2,76$, $SD = 0,58$) оцінює здатність зменшувати інтенсивність негативних емоцій або відновлювати емоційний баланс. 41% учасників продемонстрували низький рівень цього компонента, що вказує на труднощі із «самозаспокоєнням» після перегляду важкої інформації: вони довше залишаються в стані тривоги після новин про обстріли, важко перемикають увагу, більш вразливі до інформаційних маніпуляцій і схильні до емоційного виснаження. Високий рівень регуляції емоцій зафіксовано лише в 11 учасників (13%), що формує групу з найнижчим ризиком інформаційної дестабілізації та емоційної вразливості.

Отже, результати TMMS-24 свідчать про те, що значна частина підлітків демонструє обмежену здатність усвідомлювати та регулювати власні емоційні стани, що має вагоме значення для їх медіастійкості та здатності протистояти інформаційному навантаженню в сучасному воєнному контексті.

Оцінка загальної психологічної стійкості за шкалою CD-RISC-10 серед 84 підлітків показала середній рівень $M = 2,98$ ($SD = 0,53$). Високу стійкість продемонстрували 16 учасників (19%), середній рівень – 46 (55%), низьку – 22 (26%). Резильєнтність відображає здатність швидко адаптуватися до стресових ситуацій, долати труднощі та зберігати психологічний баланс. Низький рівень стійкості в четвертій частині вибірки свідчить про підвищену чутливість до інформаційних загроз: ці підлітки гостріше реагують на новини з емоційним навантаженням, як-от повідомлення про загрози, втрати чи насильство. Високий рівень резильєнтності забезпечує ефективний контроль тривоги та раціоналізацію інформаційних подій, що значно знижує ризик емоційного виснаження.

Медіастійкість, оцінена за допомогою спрощеної версії Proxu-IC, розглядалася через три взаємопов'язані компоненти: критичне сприйняття інформації, управління увагою та емоційну регуляцію.

Критичне сприйняття інформації ($M = 3,12$) відображає здатність підлітків аналізувати джерела та перевіряти достовірність повідомлень, розпізнавати маніпуляції та відрізнити факти від суджень. У групи з низьким рівнем (28 учасників, 33%) спостерігалися труднощі з перевіркою джерел, легка емоційна реактивність на заголовки та недостатня здатність помічати маніпулятивні мовні конструкції. Високий рівень критичного сприйняття (13 учасників, 16%) проявлявся в умінні аналізувати інформацію та розпізнавати її потенційний вплив, проте переважно на інтуїтивному рівні.

Управління увагою ($M = 2,84$) виявилось найбільш уразливим компонентом. 46% підлітків не вміли ефективно контролювати час перебування в медіа, демонструючи затяжний doomscrolling, погіршення концентрації після перегляду новин та труднощі з усвідомленим «вимкненням» інформаційного потоку. Це створює сприятливі умови для когнітивного й емоційного виснаження.

Емоційна регуляція в медіапросторі ($M = 2,41$) відображає здатність швидко відновлювати емоційний баланс після контакту з тривожним контентом. 67% учасників продемонстрували низький рівень регуляції, що вказує на підвищену тривожність, схильність до паніки та труднощі з утриманням «емоційного фільтра». Лише 8% учасників мали високий рівень емоційної саморегуляції, що забезпечує найнижчий ризик інформаційного стресу.

Інтеграція результатів TMMS-24, CD-RISC-10 та Proxu-IC показує, що емоційний інтелект визначає здатність до емоційної медіастійкості, а загальна психологічна стійкість корелює із здатністю протистояти інформаційному навантаженню. Найбільш критичними зонами у вибірці є низький рівень емоційної регуляції (67%) та недостатній контроль уваги (46%), що визначає основні ризики для когнітивного та емоційного благополуччя підлітків у контексті воєнного інформаційного середовища.

Перед проведенням кореляційного аналізу отримано описові показники за трьома основними інструментами: TMMS-24 для оцінки компонентів емоційного інтелекту (увага до емоцій, ясність емоцій, регуляція емоцій), CD-RISC-10 для загальної психологічної стій-

Таблиця 1

Кореляційні зв'язки між показниками емоційного інтелекту, резильєнтності та медіастійкості

Показники	r	Пояснення
Emotional Clarity ↔ Емоційна регуляція в медіапросторі	0,47	Що краще підліток розуміє власні емоції, то ефективніше він контролює реакції на емоційно забарвлені новини
Emotional Repair ↔ Контроль уваги	0,42	Розвинена здатність до емоційного відновлення зменшує ризик тривалого неконтрольованого перегляду тривожного медіаконтенту (doomscrolling)
Загальна резильєнтність (CD-RISC-10) ↔ Загальна медіастійкість	0,51	Психологічно стійкі підлітки менш вразливі до інформаційного тиску та краще адаптуються до інтенсивного медіапростору
Emotional Repair ↔ Резильєнтність	0,49	Емоційна саморегуляція є ключовим механізмом психологічної витривалості та стійкості до медійних стресорів

кості та Proxu-IC як інтегрованої оцінки медіастійкості підлітків.

Результати дали виявити індивідуальні особливості учасників у сенсі емоційної рефлексивності та психологічної стійкості, а також критичні зони в медіаспоживанні – зокрема, низький рівень управління увагою та емоційної регуляції при контакті з інформаційно насиченим контентом. Кореляційний аналіз дав змогу визначити, які механізми емоційного інтелекту та психологічної стійкості найбільше впливають на медіастійкість підлітків (табл. 1).

Аналіз демонструє значний внесок емоційного інтелекту у формування медіастійкості. Зокрема, здатність усвідомлювати та інтерпретувати власні емоційні стани (Emotional Clarity) прямо корелює з емоційною регуляцією в медіапросторі. Розвинена здатність до емоційного відновлення (Emotional Repair) сприяє більш ефективному контролю уваги та зменшує ризик інформаційного виснаження. Отримані дані підтверджують, що емоційний інтелект є ключовим фактором медіастійкості підлітків у високостресовому інформаційному середовищі, що особливо актуально під час воєнних дій.

Значна частка учасників із низьким рівнем емоційної регуляції (41% за TMMS-24 та 67% за Proxu-IC) свідчить про підвищену вразливість хлопців-підлітків до негативних медіастимулів. Насичені емоційними тригерами медіаповідомлення (руйнування, новини про бойові дії, загрози) підсилюють ризики вторинної травматизації, тривожності та когнітивної дезорієнтації.

Установлений кореляційний зв'язок між ясністю емоцій та емоційною регуляцією в медіапросторі ($r = 0,47$) демонструє, що здатність адекватно ідентифікувати власні емоції є ключовим механізмом опору інформаційному перевантаженню. 34,6% респондентів із низькою ясністю емоцій відчують труднощі в навігації в умовах медійно породженої невизначеності.

Управління увагою виявилось найвразливішим компонентом: 46% учасників не можуть ефективно контролювати фокус та припиняти перегляд неперевіреної інформації. У контексті воєнного часу це проявляється у феномені doomscrolling, що сприяє розвитку інформаційного виснаження та емоційного вигорання.

Кореляція з емоційною регуляцією ($r = 0,42$) вказує, що обмежені можливості емоційної компенсації підсилюють вплив тривожних медіастимулів.

Загальна психологічна резильєнтність є важливим міжсистемним чинником: кореляція з медіастійкістю ($r = 0,51$) демонструє, що підлітки з високою здатністю до адаптації та психологічного відновлення є менш вразливими до інформаційного тиску. Для українського контексту резильєнтність має не лише психологічне, а й соціальне значення, оскільки поєднує механізми виживання та адаптації.

Представлений кореляційний аналіз демонструє системні взаємозв'язки між компонентами емоційного інтелекту, загальною психологічною резильєнтністю та медіастійкістю підлітків. Найбільш виражені кореляції свідчать, що емоційна ясність та здатність до емоційного відновлення є ключовими емоційно-регуляторними механізмами, які визначають стійкість до інформаційних стресорів. Результати також підтверджують роль резильєнтності як інтегративного чинника, що посилює можливість протистояти негативним медійним впливам і знижує ризик неконтрольованого інформаційного споживання. Так, емоційний інтелект і резильєнтність функціонують як взаємопов'язані психологічні ресурси, що визначають рівень медіастійкості в умовах інформаційної турбулентності воєнного часу.

Висновки. Результати проведеного дослідження засвідчили, що емоційний інтелект є суттєвим психологічним чинником, який впливає на здатність підлітків зберігати стійкість в умовах інформаційного перевантаження. Компоненти емоційного інтелекту – емоційна ясність та емоційне відновлення – виявили тісний зв'язок із контролем уваги та емоційною регуляцією в медіапросторі. Це свідчить про те, що підлітки, які краще розуміють і регулюють власні емоції, рідше зазнають впливу тривожних медіастимулів та демонструють більш адаптивні стратегії інформаційного споживання.

Загальна психологічна резильєнтність також відіграє важливу роль, оскільки підсилює здатність підлітків протидіяти інформаційному тиску та підтримувати емоційну рівновагу в умовах дедалі більшої медійної

турбулентності. Отримані дані вказують на підвищену уразливість підлітків у ситуаціях воєнного часу, де інформаційне середовище характеризується емоційною насиченістю та високим рівнем стресогенності.

Узагальнюючи, можна стверджувати, що розвиток емоційної саморегуляції та резильєнтності є важливим психологічним ресур-

сом підлітків, який сприяє формуванню їхньої медіастійкості та знижує негативний вплив надмірного інформаційного навантаження. Це підкреслює значущість подальших емпіричних досліджень, спрямованих на поглиблене вивчення механізмів емоційної та інформаційної стійкості в умовах воєнних соціальних трансформацій.

Список використаних джерел

1. Бондаренко Н. Медіатекст як ресурс осучаснення й збагачення змісту підручника української мови. *Проблеми сучасного підручника*. 2021. Вип. 27, с. 15–26. DOI: <https://doi.org/10.32405/2411-1309-2021-27-15-26>.
2. Іванов В. Ф., Волошенюк О. В. Медіаосвіта та медіаграмотність. Київ : Центр вільної преси, 2012. 352 с.
3. Ільченко О. Медіаграмотність в освітньо-професійній програмі підготовки здобувачів вищої освіти. *Актуальні питання гуманітарних наук*. 2020. Вип. 28. Том 2. С. 113–119. DOI: <https://doi.org/10.24919/2308-4863.2/28.208652>.
4. Волошенюк О. В., Чорний О. В. Методика формування умінь з медіаграмотності на заняттях з інтегрованого курсу «Мистецтво» в НУШ : навчально-методичний посібник. Київ : Академія української преси, Центр Вільної Преси, 2020. 54. с.
5. Ситник С., Полшкова С., Трофімова Д. Особливості емоційного інтелекту в осіб з андрогінним типом гендерної ідентичності (за С. Бем). *Дніпровський науковий часопис публічного управління, психології, права*. 2021. № 2. С. 82–87. DOI: <https://doi.org/10.51547/ppp.dp.ua/2021.2.14>.
6. Шворак К. В., Карпик І. В. Медіакомпетентність та медіаграмотність – базові компетентності педагога НУШ. *Young Scientist*. 2018. № 12.1 (64.1), с. 9–12.
7. Ashley S., Maksl A. News media literacy and political engagement: What's the connection? *Journal of Media Literacy Education*. 2020. 9 (1), 79–98. DOI: 10.23860/JMLE-2017-9-1-6.
8. Brackett M. A., Rivers S. E., Salovey P. Emotional intelligence: Implications for personal, social, academic, and workplace success. *Social and Personality Psychology Compass*. 2011. 5(1), 88–103. DOI: <https://psycnet.apa.org/doi/10.1111/j.1751-9004.2010.00334.x>.
9. Brody N. Intelligence, schooling, and society. *American Psychologist*. 1997. 52(10), 1046–1050. DOI: <https://doi.org/10.1037/0003-066X.52.10.1046>.
10. Ciarrochi J., Hynes K., Crittenden N. Can men do better if they try harder? Sex and motivational effects on emotional awareness. *Cognition and Emotion*. 2005. 19(1), 133–141. DOI: 10.1080/02699930441000102.
11. Fischer A. H., Kret M. E., Broekens J. Gender differences in emotion perception and self-reported emotional intelligence: A test of the emotion sensitivity hypothesis. 2018. DOI: <https://doi.org/10.1371/journal.pone.0190712>.
12. Goleman D. Emotional intelligence. Why It Can Matter More than IQ. New York: Bantam Books. 1995. 246 p.
13. Hobbs R. Digital and media literacy: A plan of action. Aspen Institute. Communications and Society Program. 2010. 65 p. <https://scispace.com/pdf/digital-and-media-literacy-a-plan-of-action-1qnfa3nz1i.pdf>.
14. Martel C., Pennycook G., Rand D. G. Reliance on emotion promotes belief in fake news. *Cognitive Research: Principles and Implications*. 2020. 5(1) DOI: 10.1186/s41235-020-00252-3.
15. Masten A. S. Ordinary magic: Resilience processes in development. *American Psychologist*. 2001 56(3), 227–238. DOI: <https://psycnet.apa.org/doi/10.1037/0003-066X.56.3.227>.
16. Nielsen R. K., Graves L. «News you don't believe»: Audience perspectives on fake news. *Reuters Institute for the Study of Journalism*; Lewandowsky et al. 2017. DOI: 10.60625/risj-twg9-7133.
17. Petrides K. V., Mikolajczak M., Mavroveli S., Sánchez-Ruiz M. J., Furnham A., Pérez-González J. C. Developments in trait emotional intelligence research. *Emotion Review*. 2016. 8(4), 335–341. DOI:10.1177/1754073916650493.
18. Potter W. J. Media literacy (8th ed.). SAGE Publications. 2016. 423 p.
19. Rutter M. Resilience as a dynamic concept. *Development and Psychopathology*. 2012. 24(2), 335–344. DOI: 10.1017/S0954579412000028.
20. Salovey P., Mayer J. D. Emotional intelligence. *Imagination, Cognition and Personality*. 1990. 9(3), 185–211. DOI:10.2190/DUGG-P24E-52WK-6CDG.
21. Zimmerman M. A. Resiliency theory: A strengths-based approach to research and practice for adolescent health. *Health Education & Behavior*. 2013. 40(4), 381–383. DOI: <https://psycnet.apa.org/doi/10.1177/1090198113493782>.

References

1. Bondarenko, N. (2021). Mediatekst yak resurs osuchasennia y zbahachennia zmistu pidruchnyka ukrainskoi movy [Media text as a resource of modernity and enrichment of the content of the Ukrainian language textbook]. *Problemy suchasnoho pidruchnyka – Problems of the modern textbook*. Vyp. 27, s. 15–26. <https://doi.org/10.32405/2411-1309-2021-27-15-26> [in Ukrainian].

2. Ivanov, V. F., Volosheniuk, O. V. (2012). Mediaosvita ta mediahramotnist [Media education and media literacy.]. Kyiv : Tsentr vilnoi presy, 352 s. [in Ukrainian].
3. Ilchenko, O. (2020). Mediahramotnist v osvitho-profesiinii prohrami pidhotovky zdobuvachiv vyshchoi osvity [Media literacy in the educational and professional program of training higher education applicants.]. *Aktualni pytannia humanitarnykh nauk – Current Issues in the Humanities*. Vyp. 28. tom 2., s. 113–119. DOI: <https://doi.org/10.24919/2308-4863.2/28.208652> [in Ukrainian].
4. Metodyka formuvannia umin z mediahramotnosti na zaniattiakh z intehrovanooho kursu “Mystetstvo” v NUSH, (2020). [Methodology for developing media literacy skills based on concepts from the integrated course “Art”]. Navchalno-metodychnyi posibnyk. / O. V. Volosheniuk, O.V. Chorni. Kyiv : Akademiia ukrainskoi presy, Tsentr Vilnoi Presy, 54 s. [in Ukrainian].
5. Sytnyk, S., Polshkova, S., Trofimova, D. (2021). Osoblyvosti emotsinoho intelektu v osib z androhinnym typom hendernoï identychnosti (za S. Bem) [Peculiarities of emotional intelligence in individuals with an androgynous type of gender identity (according to S. Bem)]. *Dniprovskiy naukoviy chasopys publichnoho upravlinnia, psykholohii, prava – Dnipro Scientific Journal of Public Administration, Psychology, and Law*. № 2. S. 82–87. [in Ukrainian].
6. Shvorak, K. V., Karpik, I. V. (2018). Mediakompetentnist ta mediahramotnist – bazovi kompetentnosti pedahoha NUSH [Media competence and media literacy – basic competencies of a teacher at the NUSH]. *Young Scientist – Young Scientist*. № 12.1 (64.1), s. 9–12. [in Ukrainian].
7. Ashley, S., & Maksl, A. (2020). News media literacy and political engagement: What’s the connection? *Journal of Media Literacy Education*, 9 (1), 79–98. DOI: 10.23860/JMLE-2017-9-1-6 [in English].
8. Brackett, M. A., Rivers, S. E., & Salovey, P. (2011). Emotional intelligence: Implications for personal, social, academic, and workplace success. *Social and Personality Psychology Compass*, 5(1), 88–103. DOI: <https://psycnet.apa.org/doi/10.1111/j.1751-9004.2010.00334.x> [in English].
9. Brody, N. (1997). Intelligence, schooling, and society. *American Psychologist*, 52(10), 1046–1050. DOI: <https://doi.org/10.1037/0003-066X.52.10.1046> [in English].
10. Ciarrochi, J., Hynes, K., & Crittenden, N. (2005). Can men do better if they try harder? Sex and motivational effects on emotional awareness. *Cognition and Emotion*, 19(1), 133–141. DOI: 10.1080/02699930441000102 [in English].
11. Fischer, A. H., Kret, M. E., & Broekens, J. (2018). Gender differences in emotion perception and self-reported emotional intelligence: A test of the emotion sensitivity hypothesis. DOI: <https://doi.org/10.1371/journal.pone.0190712> [in English].
12. Goleman, D. (1995). Emotional intelligence. Why It Can Matter More than IQ. New York : Bantam Books. 246 p. [in English].
13. Hobbs, R. (2010). Digital and media literacy: A plan of action. Aspen Institute. Communications and Society Program. 65 p. Retrieved from: <https://scispace.com/pdf/digital-and-media-literacy-a-plan-of-action-1qnfa3nz1i.pdf> [in English].
14. Martel, C., Pennycook, G., & Rand, D. G. (2020). Reliance on emotion promotes belief in fake news. *Cognitive Research: Principles and Implications*, 5(1) DOI: 10.1186/s41235-020-00252-3 [in English].
15. Masten, A. S. (2001). Ordinary magic: Resilience processes in development. *American Psychologist*, 56(3), 227–238. DOI: <https://psycnet.apa.org/doi/10.1037/0003-066X.56.3.227> [in English].
16. Nielsen, R. K., & Graves, L. (2017). «News you don’t believe»: Audience perspectives on fake news. *Reuters Institute for the Study of Journalism*; Lewandowsky et al. DOI: 10.60625/risj-twg9-7133 [in English].
17. Petrides, K. V., Mikolajczak, M., Mavroveli, S., Sánchez-Ruiz, M. J., Furnham, A., & Pérez-González, J. C. (2016). Developments in trait emotional intelligence research. *Emotion Review*, 8(4), 335–341. DOI: 10.1177/1754073916650493 [in English].
18. Potter, W. J. (2016). Media literacy (8th ed.). SAGE Publications. 423 p. [in English].
19. Rutter, M. (2012). Resilience as a dynamic concept. *Development and Psychopathology*, 24(2), 335–344. DOI: 10.1017/S0954579412000028 [in English].
20. Salovey, P., & Mayer, J. D. (1990). Emotional intelligence. *Imagination, Cognition and Personality*, 9(3), 185–211. DOI:10.2190/DUGG-P24E-52WK-6CDG [in English].
21. Zimmerman, M. A. (2013). Resiliency theory: A strengths-based approach to research and practice for adolescent health. *Health Education & Behavior*, 40(4), 381–383. DOI: <https://psycnet.apa.org/doi/10.1177/1090198113493782> [in English].

Стаття надійшла до редакції 10.11.2025

Стаття прийнята 27.11.2025

Статтю опубліковано 23.12.2025